

**SKAUCI EUROPY**

*— instrukcja obsługi*





— instrukcja obsługi



A photograph of a scoutmaster and several scouts in a forest. The scoutmaster, wearing a dark beret and a light-colored uniform, is holding a green flag with a black eagle. He is looking down at a young scout who is holding a white flag with a red emblem. Other scouts are standing in a line behind them, some holding flags. The background is a dense forest of tall evergreen trees.

**TRWAŁE  
WARTOŚCI,  
PROSTE  
METODY.**

---





# SPOŁECZNA ROLA HARCERSTWA

DOCIERAMY DO 400 TYS. POLAKÓW

Kształtowanie postaw obywatelskich i oddziaływanie społeczne harcerstwa w Polsce jest olbrzymie. **Ruch liczy niemal 140 tys. dzieci i młodzieży** oraz 20 tys. szefowych i szefów (dorosłych wychowawców bezinteresownie służących swoim podopiecznym). Razem docierają do ponad 400 tys. Polaków – swoich najbliższych, rówieśników i potrzebujących. Każdego roku, w trakcie zimowych ferii i letnich wakacji, w kilku tysiącach obozów i wyjazdów harcerskich bierze udział ponad 100 tys. uczestników. 99% osób pracujących w organizacjach harcerskich to wolontariusze, którzy nie otrzymują za swoje działania żadnego wynagrodzenia, oprócz satysfakcji i uśmiechu osób, którym pomagają.



KAŻDA SZELOWA I SZEŁ JEDNOSTKI POŚWIEĆA ROCZNIE  
PRAWIE 1400 GODZIN PRACY NA RZECZ HARCERSTWA,  
CZYLI PRAWIE 175 OŚMIOGODZINNYCH  
DNI PRACY W ROKU.



Wynika to z przygotowania, przeprowadzania i ewaluacji zbiórek i wyjazdów, pracy indywidualnej z dziećmi, służby na rzecz otoczenia i potrzebujących. Łącznie z pracą przybocznych oraz szefowych i szefów pełniących funkcje na wyższych szczeblach wszystkich organizacji harcerskich w Polsce daje to rocznie blisko 13 500 000 godzin pracy wolontariackiej. Co w przeliczeniu przez stawkę godzinową wyniosłoby ponad 300 000 000 zł.<sup>1</sup>

Z badań CBOS przeprowadzonych w 2016 r. wynika, że ruch harcerski mieści się w pierwszej piątce instytucji, które cieszą się największym zaufaniem społecznym w Polsce.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> Rządowy program wsparcia rozwoju organizacji harcerskich i skautowych na lata 2018-2030, załącznik do uchwały nr 138/2018 RM z dnia 2 października 2018 r.

<sup>2</sup> CBOS „Zaufanie społeczne, komunikat z badań nr 18/2016”, Warszawa, luty 2016.

# NALEŻYMY DO WIELKIEJ RODZINY SKAUTOWEJ

---

Harcerstwo polskie, a więc i Skauci Europy to część ogólnosiwiatowego ruchu wychowawczego i tym samym należy do wielkiej rodziny skautowej.

Skauting jest systemem wychowawczym stworzonym w 1907 r. przez brytyjskiego generała Roberta Baden-Powella. Jest to ruch społeczny, skupiający dziś na świecie prawie 30 milionów dzieci, młodzieży i dorosłych. Jednym z pierwszorzędných celów skautingu jest kształtowanie w duchu wolności charakterów dzieci i młodzieży. Poprzez to jest szkołą liderów, ludzi, którzy potrafią pełnić konstruktywną rolę w społeczeństwie.

**Skautami było m.in. 26 z 29 pierwszych amerykańskich astronautów, a wśród nich Neil Armstrong (pierwszy człowiek, który wylądował na księżycu).**



fot. Wikimedia Commons





Jest nas blisko  
**30 milionów**



# PO CO TO WSZYSTKO?

Formacja, jaką przechodzi młoda dziewczyna lub chłopiec w Skautach Europy, ma za zadanie ukształtować człowieka zdolnego do zaadaptowania się w rozmaitych warunkach, a przede wszystkim do trzymania steru swego życia. Uczy postaw trwalszych od zmieniającego się kontekstu społecznego otaczającego ich świata; wychowuje do wysiłku i codziennego zmagania się z przeciwnościami życia. Tym samym **skauting chce przygotować młodego człowieka do podejmowania wyzwań dorosłości**, gotowego do realizacji zobowiązań, służby innym i swojej Ojczyźnie Polsce.

Skauting, opierając się na 10 punktach Prawa Harcerskiego, jest w dzisiejszym świecie swoistą szkołą rycerskości, pomagającą młodemu człowiekowi stać się odpowiedzialnym chrześcijaninem i obywatelem.

Skuteczność metody stosowanej przez Skautów Europy potwierdza ponad **60-letnia historia rozwoju Federacji Skautingu Europejskiego**, zrzeszającej stowarzyszenia narodowe, które wierne są dziedzictwu swoich założycieli.

Środki stosowane przez skauting nie są przypadkowe – pełnią kluczową rolę w metodzie wychowawczej. U osób, które nigdy nie zetknęły się z harcerstwem, **mogą wywołać zdziwienie**. Dlatego właśnie w tym folderze chcemy przedstawić nasze metody pracy wraz z ich uzasadnieniem.

Celem Skautów Europy jest dostarczenie każdemu młodemu człowiekowi środków do osobistego rozwoju w pięciu obszarach:

- **zdrowie i sprawność fizyczna.**
- **zmysł praktyczny.**
- **kształtowanie charakteru.**
- **kształtowanie postawy służby.**
- **odkrywanie Boga.**



## SKUTECZNE ŚRODKI WYCHOWAWCZE

Oryginalność metody harcerskiej polega na tym, że jest ona **szkołą działania**. Środowisko harcerskie nie jest miejscem, gdzie zdobywa się wiedzę w sposób bierny, ale wspólnotą praktycznej nauki życia poprzez:

- funkcjonowanie w małych grupach, w których każdy ma swoje obowiązki i zadania,
- dzielenie się swoją wiedzą i doświadczeniem z innymi,
- wychowanie młodych przez młodych,
- powierzanie realnych odpowiedzialności i podejmowanie obowiązków,
- służbę na rzecz innych,
- nieustanną pracę nad sobą,
- zachęcanie do samodzielnych działań,
- opieranie się na wspólnej regule działania, jaką jest Prawo Harcerskie,
- grę, zabawę i przygodę,
- przebywanie w otoczeniu przyrody,
- prostotę środków.



foto: Kasper Mizielek

## WYCHOWANIE MŁODYCH PRZEZ MŁODYCH

Oryginalną cechą harcerstwa jest, wydawałoby się „szalony”, **pomysł wychowania młodych przez młodych**. Z dala od wszelkiej demagogii i dzięki Prawu Harcerskiemu akceptowanemu przez wszystkich, młodzi są odpowiedzialni jedni za drugich, wykonując bardzo konkretne zadania. Najlepszym przykładem takiego podejścia jest zastęp harcerski, na czele którego stoi 14-16-letni zastępowy lub zastępowa, którzy organizują zbiórki dla swoich podopiecznych i dbają o ich rozwój.

## METODA PROSTYCH ŚRODKÓW

W pracy wychowawczej i swoich działaniach chcemy używać prostych środków, materialnych i technicznych. Dzięki temu też wychowujemy ludzi zaradnych, oszczędnych, posiadających zmysł konkretny oraz zmysł praktyczny. Potrafiących cieszyć się z tego, co mają i kim są i tym samym bardziej odpornych na otaczający materializm kuszący nowinkami, reklamami, mirażami.



foto: Daria Wasilewska

## ZBIÓRKI

Obóz to najważniejszy moment w roku, ale by mógł się odbyć, harcerze muszą solidnie się do niego przygotować. Systematycznie, kilka razy w miesiącu, spotykają się na zbiórkach, by współtworzyć **przygodę, która wydarzy się w najbliższe wakacje**. Uczą się gotować, budować urządzenia obozowe, udzielać pierwszej pomocy oraz wyrażać siebie za pomocą śpiewu i technik ekspresji.

## ZASTĘP

Zastęp harcerski liczy od 4 do 8 osób. To grupa niepełnoletnich dziewcząt lub chłopców w wieku od 12 do 16 lat. Na jego czele stoi najstarszy i najbardziej doświadczony członek zastępu, który jako zastępowa/zastępowy organizuje zbiórki w ciągu roku i czuwa nad rozwojem swoich podopiecznych. Metoda pracy wykorzystuje tu naturalny mechanizm łączenia się w **bandy podwórkowe**. Kilka zastępów tworzy drużynę, za którą odpowiada drużynowa/drużynowy, czyli pełnoletnia młoda osoba, która podejmuje się pracy z młodzieżą na zasadach wolontariatu. Drużynowe i drużynowi sami też pracują nad sobą za pomocą metody harcerskiej.

## LAS I PRZYRODA

Skautci Europy na miejsca swoich obozów wybierają las, który nie jest do tego wcześniej przygotowany. Obozowanie na łonie natury, pewna surowość wymagająca przygotowania i naturalne piękno – są **prze-strzeżeniem rozwoju dla dziecka i pracy wychowawczej**. Las, przyroda i proste narzędzia oraz pozostawienie miejsca w takim stanie, żeby nikt nie domyślił się, że przez kilka tygodni trwał tam obóz, są dla skautów punktem honoru. Dzięki lasowi nastolatek poznaje własną ograniczoność, doświadcza konsekwencji podejmowania lub niepodejmowania działań. Las jest sam w sobie źródłem przygody – trzeba przepłynąć przez strumień; trzeba się zakraść, by podpatrzeć koziołka; trzeba dotrzeć do namiotu bez światła latarki – gdy padną w niej baterie; trzeba zbudować porządną stół z żerdek, by wygodnie zjeść



foto. Marcin Jędrzejewski



# OBÓZ LETNI



Najistotniejszym wydarzeniem dla formacji harcerskiej jest obóz letni. To wtedy dzieje się najwięcej, a praca wychowawcza jest najskuteczniejsza.





posiłek; trzeba czasami przenieść cały namiot, kiedy okaże się, że staliśmy mrówkom na ich drodze... **Taka realna przygoda jest jedną z najlepszych alternatyw wobec świata wirtualnych gier**, który przyciąga młodych ludzi, zwłaszcza chłopców. Las jest także miejscem poznawania **naturalnego rytmu życia**. Uczy młodego człowieka, że każdy dzień ma swoje powtarzające się cykle, oraz że dostosowanie się do nich jest korzystne dla zdrowia, ciała i umysłu. Uczy też – co szczególnie istotne w dzisiejszych czasach – że **pewne rzeczy nie powstają na zawołanie, „od zaraz”**, że pewnych etapów, procesów nie powinno się przeskakiwać, skracać. Przyroda uczy, że wszystko ma swój czas – czasami bardzo długi – i że trzeba to uszanować, a przede wszystkim doceniać. I w końcu przyroda – poprzez swoje fascynujące i przekraczające umysł ludzki zjawiska i zależności, poprzez swoje uporządkowanie i zorganizowanie jest przemawiającym do nastolatka **dziełem przybliżającym osobę Stwórcy**, który powołał je do istnienia.

## ORGANIZACJA OBOZU

Organizacja obozu to proces rozpoczynający się kilka miesięcy przed wydarzeniem. Kadra obozu zgłasza hufcowemu wstępny projekt wycieczki. To on będzie czuwał nad prawidłowością i przebiegiem obozu. Gdy hufcowy wyrazi zgodę, rozpoczyna się proces formalny:





- wyszukuje się miejsce i sporządza odpowiednią umowę,
- nawiązuje się kontakt z najbliższą placówką Sanepidu i precyzuje warunki organizacji wypoczynku,
- zawiadamia się najbliższą Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej i inne służby,
- nawiązuje się kontakt z najbliższym ośrodkiem zdrowia,
- nawiązuje się kontakt z Urzędem Gminy, sołtysem i innymi urzędami lub osobami, które będą pomagać w przeprowadzeniu wypoczynku.



**ROZMIESZCZENIE ZASTĘPÓW, KADRY I WSZYSTKICH WSPÓLNYCH ELEMENTÓW PIONIERKI NIE JEST PRZYPADKOWE. MA UMOŻLIWIĆ UCZESTNIKOM DOŚWIADCZENIE SAMODZIELNOŚCI I ODPOWIEDZIALNOŚCI, PRZY JEDNOCZESNYM ZAGWARANTOWANIU BEZPIECZEŃSTWA.**



Najpóźniej miesiąc przed rozpoczęciem, posiadając komplet dokumentów – umowy na miejsce, opinię PSP oraz inne, kierownik obozu zgłasza wypoczynek do kuratorium i uzyskuje akceptację zgłoszenia. Przez wszystkie czynności formalne kadrę obozu prowadzi „Książka obozowa”, czyli wewnętrzny wykaz niezbędnych dokumentów i czynności, które trzeba wykonać przed udaniem się na wypoczynek.

## GNIAZDO ZASTĘPU

To miejsce, w którym skauci spędzają najwięcej czasu – śpią, gotują, przebywają w gronie zastępu. Autonomia grupy ma pomóc nie tylko w stworzeniu wyjątkowej atmosfery, ale w doświadczeniu odpowiedzialności za siebie i innych w praktyce.

W gnieździe zastępu znajduje się:

- platforma – na ogół zbudowana z zerdzi na pewnej wysokości pomiędzy drzewami, z miejscem do spania dla każdego harcerza – najczęściej jest to wyplatana prycza,
- stół z paleniskiem i miejsce do gotowania,



- miejsce do mycia naczyń i przygotowania posiłków,
- stół, przy którym spożywa się posiłki, rozmawia, gra,
- w pobliżu gniazda znajduje się też dół chłonny, do którego trafiają odpady biodegradowalne, a także prysznic, czyli osłonięte miejsce, gdzie można się umyć i sprawdzić, czy nie ma kleszczy,
- często też każdy zastęp wykopuje i buduje własną latrynę.

Kadra dowiadyuje się o tym, co dzieje się w gnieździe od zastępowych, którzy są prawdziwymi szefami zastępu. Dzieje się to między innymi w czasie Rady Drużyny odbywającej się na obozie każdego dnia.



**LAS JEST TAKŻE MIEJSCEM POZNAWANIA NATURALNEGO RYTMU ŻYCIA. UCZY MŁODEGO CZŁOWIEKA, ŻE KAŻDY DZIEŃ MA SWOJE POWTARZAJĄCE SIĘ CYKLE, ORAZ ŻE DOSTOSOWANIE SIĘ DO NICH JEST KORZYSTNE DLA ZDROWIA, CIAŁA I UMYSŁU.**



## NAUKA ODPOWIEDZIALNOŚCI I SAMODZIELNOŚCI

Aktywności, rozlokowanie gniazd i wspólnych elementów pionierki, gry i cały plan wycieczki – nie są przypadkowe. Ich zadaniem jest wychowanie młodego człowieka do odpowiedzialności i samodzielności. Bardzo często uczy się jej ponosząc konsekwencje błędnych decyzji lub lenistwa. Stąd kadra, choć troskliwie czuwająca nad wszystkim, bezpośrednio ingeruje tylko wtedy, kiedy jest to konieczne. Poprzez funkcje i zadania, jakie uczestnik ma w zastępie, poprzez troskę nie tylko o swój rozwój, ale także pozostałych członków zastępu, poprzez dzielenie się odpowiedzialnością i wywiązywanie się z obowiązków, poprzez zaufanie dawane przez rówieśników, harcerka i harcerz czują i wiedzą, że są ważni i potrzebni. Czy to w pracy i w troskach, czy w przygodzie i zabawie, **mogą liczyć na koleżanki i kolegów**, a przyjaźnie związane podczas pokonywania trudności trwają latami. Takie realne stosunki i prawdziwe relacje to **najlepsza alternatywa wobec świata wirtualnych mediów społecznościowych**, który coraz bardziej wciąga młodych ludzi – w szczególności dziewczynki.

Zastosowany styl wychowania procentuje w życiu młodych ludzi, którzy stają się **bardziej pewni siebie i przedsiębiorczy** – nie boją się podejmować ryzyka i potrafią brać odpowiedzialność za siebie i swoich bliskich.



fol. Gabriela Grzybok



fol. Grzegorz Gielert




fol. Anna Pizon



fol. Marta Kamuda





A group of five young women in light blue scout uniforms and dark skirts are sitting on a rustic bridge made of logs and a net. They are inside a large, beige canvas tent. The background shows a forest with tall trees. The text is overlaid on a teal, torn-edge graphic in the top right corner.

KAŻDY ZASTĘP SAM TWORZY  
„GNIAZDO”, CZYLI SYSTEM  
NAJPOTRZEBNIEJSZYCH  
URZĄDZEŃ OBOZOWYCH  
TAKICH JAK: STÓŁ, KUCHNIA  
- Z MIEJSCEM NA PALENISKO,  
MIEJSCE DO SPANIA.  
TO WŁAŚNIE TU ZASTĘP SPĘDZA  
ZNACZĄCĄ CZĘŚĆ OBOZU





## PROGRAM OBOZU

Pierwsze 3-4 dni zastępy poświęcają na ogół na przygotowanie miejsca obozowania – budowę gniazda zastępu (kuchni, zadanego stołu, platformy do spania) oraz wspólnych konstrukcji: takich jak plac apelowy z masztami, miejsca na wieczorne ognisko. Wspólny wysiłek jest w szczególności wkładany w budowanie kaplicy obozowej, w której odbywać się będą Msze Święte. **Konstrukcje są projektowane i budowane samodzielnie przez uczestników.** Następnym dniem to zazwyczaj czas wielkiego prania. Bardzo często łączony jest z konkursem kulinarnym. Dzięki temu można odpocząć po intensywnym czasie budowania. Kolejne możliwe punkty programu to:

- olimpiada sportowa,
- wielka gra trwająca dwa dni,
- „explo” – czas kilkudniowej samodzielnej wyprawy zastępów po okolicznych miejscowościach,
- dni tematyczne, np. dzień ekspresji,
- dni na wyczyny zastępów, np. budowa mostku nad rzeczką, wieży, a niekiedy zwykły odpoczynek,
- pielgrzymka do najbliższego sanktuarium,

Całość obozu wieńczy dwudniowa „depionierka”, czyli rozebranie konstrukcji i wielkie sprzątanie.

## PLAN DNIA OBOZU

Każdy dzień obozowy jest inny ale kiedy nie ma nadzwyczajnych aktywności jak np. wielka gra, czy „explo”, albo olimpiada każdy dzień ma podobną strukturę. Skauci wstają wcześniej by nie marnować dnia. Poranna gimnastyka a po niej toaleta – to norma. Uroczysty poranny apel, rozpoczynający się od oddania hołdu barwom państwowym otwiera uroczyście dzień. Podczas apelu wciągane są flagi na masz, recytowane jest prawo harcerskie i odmawiana jest wspólna modlitwa. To też czas na słowo od Szefa obozu. Bardzo często po apelu harcerze



gromadzą się w kaplicy wokół Ołtarza Pańskiego na Mszy Świętej. To wielkie szczęście i błogosławieństwo gdy przez cały czas trwania obozu może być obecny na obozie Duszpasterz, który codziennie sprawuje sakramenty.

Śniadanie, jak i wszystkie pozostałe posiłki, są przygotowywane samodzielnie przez harcerki i harcerzy. Przygotowanie posiłków nie jest zajęciem mniej istotnym – przeszkadzającym obozowemu życiu, ale jest zamierzonym elementem wychowawczym. Dlatego – choć byłoby to prostsze i szybsze – **skautom nikt nie gotuje, lecz robią to sami.** Po Śniadaniu czas na działanie! Harcerze zabierają się za aktywności przeznaczone na dany dzień.



OBÓZ LETNI TO „REPUBLIKA SKAUTOWA” W KTÓREJ  
CHŁOPCY I DZIEWCZĘTA SĄ PODMIOTAMI  
I AKTORAMI TEGO CO SIĘ DZIEJE, A NIE TYLKO  
ODBIORCAMI ATRAKCJI I ROZRYWKI.



Po całym dniu pełnym wrażeń czas na jego podsumowanie. Najpierw odbywa się Rada Zastępu, podczas której każdy harcerz może, a nawet powinien podzielić się swoimi spostrzeżeniami i obserwacjami oraz powiedzieć, co według niego w tym dniu było dobre, a co nie. Zastęp wspólnie myśli nad tym, jak sprawy polepszyć. Wnioski i informacje z Rady Zastępu są następnie przekazywane podczas Rady Drużyny, w której uczestniczą zastępowi i drużynowy. Rada Drużyny i Rada Zastępu są miejscem, gdzie najlepiej czuje się bijące serce tej „Republiki Skautowej”, którą jest obóz letni. Są one gwarantem tego, że jej obywatelki i obywatele – dziewczęta i chłopcy – są podmiotami i aktorami tego, co się dzieje, a nie tylko odbiorcami atrakcji i rozrywki. Dzień kończy się wieczornym ogniskiem, podczas którego często przeznacza się czas na „ekspresję”, czyli wyrażanie siebie za pomocą różnych środków artystycznych (scenek pantomimicznych, chińskich cieni, śpiewów itp). Wieczorne ognisko to czas relaksu i czas radości, ale nierzadko też i zadumy oraz pochylenia się nad ważnymi tematami ukazanyymi w przystępny sposób za pomocą „ekspresji”. Krótka modlitwa wieczorna wieńczy dzień. Po toalecie czas na sen, którego musi być dużo, by kolejny dzień także był udany. Nadchodzi czas nocnej ciszy.



foto. Adam Lisiecki



foto. Andrzej Batko



foto. Ada Fitej





for Sebastian Mielowski



for Lucja Kozubek



for Martin Buntow OFM Conv.



for Sebastian Mielowski



for Marita Komuda



for Jerzy Zochowski



for Aleksandra Dzwinińska







foto: Gregorz Gielert



foto: Marcin Zakasewski



foto: Agata Janeczek



foto: Adrianna Kobiłdziej



foto: Joanna Laskowska



foto: Krzysztof Gregorz



foto: Karol Miziolek







## ZAKWATEROWANIE

Każdy zastęp sam tworzy „gniazdo”, czyli system najpotrzebniejszych urządzeń obozowych takich jak: stół, kuchnia – z miejscem na palenisko, miejsce do spania. To właśnie tu zastęp spędza znaczącą część obozu: przygotowuje posiłki, je, śpi. To w pełni **królestwo nastolatków i ich bandy**, w którym mogą poczuć się wolni i realizować swoje marzenia. Platformy do spania to konstrukcje wzniesione z żerdzi, zazwyczaj sięgające ok. 2 m wysokości, na których wyplata się pryzce i ustawia namioty lub rozwiesza plandekę, tak by zabezpieczyć zastęp przed deszczem. Tak przygotowane miejsce umożliwia również stworzenie magazynu, suszarni, czy nawet stołu poniżej legowisk. Projekty platform zatwierdza drużynowy przed obozem i kontroluje ich wznoszenie tak, by były bezpieczne. Nieopodal znajduje się kuchnia z paleniskiem, na którym przyrządza się posiłki. W zasięgu wzroku znajduje się umywalnia i suszarnia naczyń oraz miejsce do mycia rąk.

## WYŻYWIENIE

Na obozach Skautów Europy uczestnicy gotują sami. Przygotowują się do tego cały rok, gotując na zbiórkach. W wielu drużynach zastępy samodzielnie zamawiają produkty żywnościowe według zaakceptowanego jadłospisu. Zgodnie z instrukcją Sanepidu dotyczącą obozowania pod namiotami, produkty spożywcze przechowywane są na obozie w odpowiednich warunkach. Bardzo często stosuje się model dowożenia świeżych produktów kilka godzin przed wydaniem posiłku, tak by jedzenie nie leżało w magazynie, tracąc na jakości. Śniadania i kolacje zastęp spożywa w swoim gronie. Na obiad często zapraszana jest kadra. Dzięki temu ma ona wgląd w życie podopiecznych – w panujące nastroje i styl pracy – może bacznie obserwować, wyciągać wnioski i reagować.

## SANITARIATY

Higiena na obozie to podstawa zdrowia. Stąd duży nacisk kładzie się na mycie rąk przed przygotowaniem posiłków, na toaletę wieczorną i poranną i na porządne mycie po ciężkim dniu pracy lub po grach.



foto. Marietta Relek

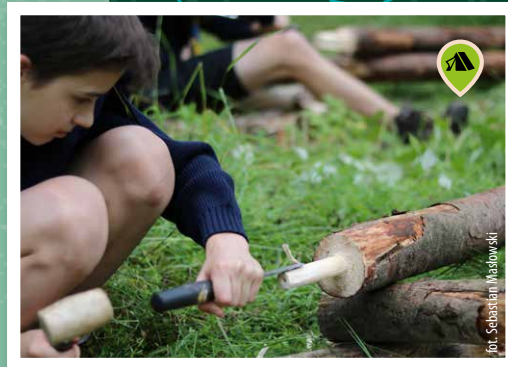
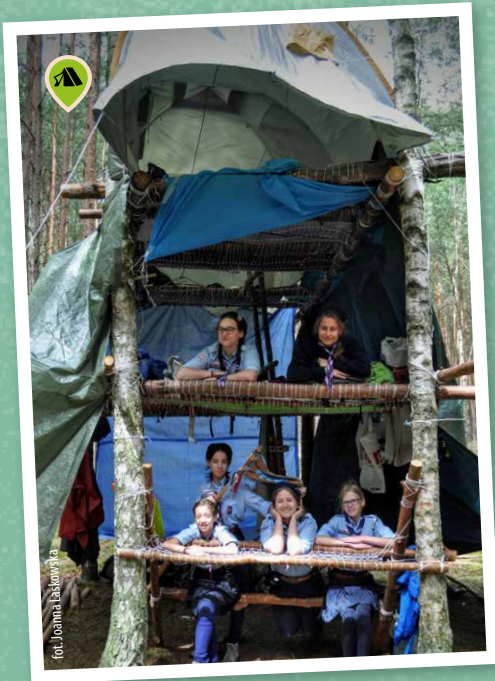


foto. Paweł Przypióski



foto. Grzegorz Gielert





WC

TEREN OBOZOWISKA





# PLAN SYTUACYJNY OBOZU



kaplica polowa



ognisko  
ekspresji wieczornej



„gniazda”  
zastępów harcerskich



komenda  
obozu



plac  
apelowy

KIERUNEK EWAKUACJI  
do miejsca bezpiecznego schronienia

punkt  
czerpania  
wody



droga utwardzona

STREFA RYGORU SANITARNEGO „CZYSTA”

ŚLUZA OCHRONNA

STREFA „BRUDNA”





## WYPRAWA „EXPLO”

Eksplozacja to najistotniejszy element samodzielnej przygody zastępu. W wielu drużynach jest przygotowywana na długo przed rozpoczęciem obozu. Jest to **samodzielna wyprawa zastępów** do okolicznych miejscowości, by poznać życie, kulturę i historię ich mieszkańców. Wyprawa jest aktywnością niemającą sobie równych. Wymusza zaradność zastępu, nasila jego samodzielność i autonomię, przyspiesza w jego członkach poczucie odpowiedzialności za siebie nawzajem, potęguje zgranie i jedność.

**Zastęp, który wrócił z wyprawy „explo” jest już innym zastępem.** Dobrze działające zastępy, które uzyskują zgodę drużynowego, mogą przygotować plan kilku dni (maksymalnie dwóch nocy), które spędzą poza obozem. Szukają odpowiedniego miejsca i zadań do wykonania. Drużynowy potwierdza bezpieczeństwo zaprezentowanego planu i precyzuje zasady wypadu. W czasie eksplo zastępy dostają zazwyczaj różne zadania do wykonania wymyślone przez kadrę drużyny. Zastępy nocują u gospodarzy (np. w stodołach) albo – jeżeli ich poziom techniczny i zgranie na to pozwalają, a członkowie tego chcą – mogą też jedną noc spędzić w przyrodzie.



Jeśli nie ma w pobliżu wody zdatnej do kąpieli, to obóz zaopatrywany jest w wodę, która dowieżona jest w paletobeczce. Zastępy budują sobie często prysznicę – czyli osłonięte miejsca do mycia i profilaktyki antykleszczowej. W gnieździe zastępu jest też miejsce do mycia naczyń i rąk. Miejsce do mycia rąk znajduje się również nieopodal latryny. Dobrą praktyką jest posiadanie przy miejscu do mycia rąk środka dezynfekującego, który gwarantuje bezpieczeństwo, zwłaszcza podczas pracy z żywnością. Latryna jest ulubioną „ubikacją” harcerzy. Wypróbowane od stu lat konstrukcje, własnoręcznie zbudowane, bezpieczne i łatwe w utrzymaniu, nie dostarczają takich przykrych doznań jak toalety chemiczne, które szybko zaczynają brzydko pachnieć (zwłaszcza podczas upałów), szybko się przepełniają i których serwisowanie wymaga wjazdu do lasu ciężkich pojazdów obsługi.





Eksplo jest nieodłącznym elementem metody, o którym ze szczegółami informowani są rodzice. W trakcie eksplo zastępowi nie towarzyszy osoba dorosła. Kadra sprawuje opiekę poprzez odpowiednie przygotowanie i zabezpieczenie planu i trasy oraz utrzymywanie kontaktu z zastępowym.

## BEZPIECZEŃSTWO OBOZU

Nad bezpieczeństwem obozu w dzień i w nocy czuwa kadra obozu. Bardzo często jeden z szefów jest wyznaczony jako osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo – do wzywania służb, monitorowania prognoz i alertów, utrzymywania kontaktu ze strażą pożarną i policją.

Kadra obozu posiada przeszkolenie z pierwszej pomocy przedmedycznej.

Gdy brak opieki medycznej na obozie, szefowa lub szef obozu deleguje jednego z członków kadry do opieki nad chorymi, który – jeżeli zachodzi taka potrzeba – udaje się z chorym po poradę lub pomoc do najbliższego ośrodka zdrowia.



foto: ks. Krzysztof Karzuba



foto: Artur Hala



## WYCHOWANIE ZRÓŻNICOWANE

Aby stworzyć dobre warunki dla wychowania chłopców i dziewcząt i uszanować naturalne zróżnicowanie rozwoju psychofizycznego obu płci, Skautci Europy proponują rodzicom umieszczenie dziewcząt w jednostkach żeńskich, a chłopców w odrębnych jednostkach męskich. Organizowane od czasu do czasu wspólne zajęcia pozwalają natomiast na wzajemne poznanie się i naukę poszanowania drugiej osoby w jej niepowtarzalności i odmienności.

### METODA PRZYSTOSOWANA DO WIEKU

ABY NAPRAWDĘ DAĆ KAŻDEMU TO, CZEGO POTRZEBUJE, HARCERSTWO PRZYSTOSOWAŁO RÓWNIEŻ SWOJĄ METODĘ DO ETAPÓW ROZWOJU CZŁOWIEKA:

- **WILCZKI** (8-11 LAT),
- **HARCERKI I HARCERZE** (12-16 LAT),
- **PRZEWODNICZKI I WĘDROWNICY** (POWYŻEJ 17 LAT).

### UFORMOWANA I ŚWIADOMA SWEGO ZADANIA KADRA WYCHOWAWCZA

Zastosowanie tej pedagogiki wymaga poważnej formacji kadry, w którą Stowarzyszenie nieustannie inwestuje. Młodzi szefowie, w wieku między 18 a 25 rokiem życia, uczestniczą w pogłębionej formacji osobistej oraz w kursach prowadzonych na wysokim poziomie. W swoich zadaniach są wspomagani przez instruktorów nieco starszych wiekiem, którzy służą radą i są w każdej chwili do dyspozycji rodziców. Wszyscy szefowie działają tylko i wyłącznie na zasadzie wolontariatu.

for. Andrzeja Białko





# WIĘCEJ O METODZIE SKAUTOWEJ







fot. Jakub Matejuk

# WIĘCEJ O SKAUTACH EUROPEJ

## POCZĄTKI

Skauti Europy powstałi w 1956 r. w krajach Europy Zachodniej, ale korzeniami sięgają o wiele głębiej, wywodząc swoją tradycję, styl i ducha z ruchów zakładanych na początku XX w. przez uczniów i naśladowców Baden-Powella – twórcy skautingu.

Pierwsza połowa XX w. okazała się dla Europy czasem okrutnym i wyniszczającym. Apogeum tego okresu wyznacza katastrofa II wojny światowej, po której dla wielu szefowych i szefów skautowych stało się jasne, że Stary Kontynent potrzebuje ludzi, którzy przyczynią się do odbudowania jego jedności na gruncie wiary chrześcijańskiej. Właśnie to pragnienie stało się początkiem Skautów Europy.

Polska organizacja Skautów Europy została zapoczątkowana w 1982 r. Wtedy to część instruktorów i harcerzy lubelskiego szczepla „Zawisza” postanowiła kontynuować działalność pod opieką Kościoła Katolickiego, w ramach duszpasterstwa liturgicznej służby ołtarza. Po dołączeniu dziewcząt w 1987 r. powstał dzięki temu „Ruch Zawiszacki”. Stanowił on najliczniejsze niezależne środowisko harcerskie w Polsce w latach 80. (osiągając liczbę ok. 1000 członków, harcerek i harcerzy). Zmiany ustrojowe w Polsce na początku lat 90. XX w. umożliwiły swobodną działalność ruchom harcerskim i nawiązywanie pełnych kontaktów ze stowarzyszeniami zagranicznymi. Dzięki temu „Zawisza” w 1998 r. przystąpił do Federacji Skautingu Europejskiego.



## MIĘDZYNARODOWA WSPÓLNOTA

Dziś stowarzyszenie jest członkiem Międzynarodowego Związku Przewodniczek i Skautów Europy. Jest to federacja stowarzyszeń, które opierają się na takich samych zasadach i pracują w takim samym duchu, służąc młodym ludziom. Związek jest przede wszystkim wspólnotą wiary, modlitwy i działania. Obecnie zrzesza ponad 60 tys. skautów z 17 krajów Europy.

## NAWIĄZUJEMY DO NAJLEPSZYCH TRADYCJI PRZEDWOJENNEGO HARCERSTWA

Skauści Europy twórczo adaptują pedagogikę skautową, czyniąc to w duchu wierności najlepszym tradycjom przedwojennego harcerstwa polskiego, które od ponad stu lat wychowują młodych Polaków. Stowarzyszenie - będące częścią ruchu harcerskiego utrzymuje braterskie więzi z pozostałymi organizacjami harcerskimi w Polsce.

## DZIAŁAMY POD HONOROWYM PROTEKTORATEM PREZYDENTA RP

W dniu 22 lutego 2008 r., podczas uroczystości w Pałacu Prezydenckim, Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego „Zawisza” Federacja Skautingu Europejskiego zostało objęte, wraz z innymi organizacjami harcerskimi, Honorowym Protektorem Prezydenta RP nad Ruchem Harcerskim. Jest to nawiązanie do tradycji sięgającej roku 1920, kiedy to Naczelnictwo Związku Harcerstwa Polskiego zwróciło się do Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego z prośbą o objęcie honorowego protektoratu nad harcerstwem. Protektorat taki pełnili następnie prezydenci II Rzeczypospolitej: Stanisław Wojciechowski oraz Ignacy Mościcki. Protektorat jest wyrazem uznania, również dla Skautów Europy, za wkład harcerstwa dla Polski.



foto. Joanna Dunin



foto. Joanna Dunin



foto. Grzegorz Giełert



## STOLICA APOSTOLSKA DOCENIA NASZA DZIAŁALNOŚĆ

W 2003 r. Międzynarodowy Związek Przewodniczek i Skautów Europy – Federacja Skautingu Europejskiego został uznany przez Papieską Radę ds. Świeckich za międzynarodowe prywatne stowarzyszenie wiernych na prawie papieskim. Równolegle w dniu 22 października 2003 r. Stowarzyszenie zostało uznane przez Konferencję Episkopatu Polski jako krajowe prywatne stowarzyszenie wiernych. Ten status oznacza, że Stowarzyszenie jest oddolną inicjatywą ludzi, którzy oprócz tego, że są obywatelami, są też wiernymi Kościoła katolickiego.

Stowarzyszenie, mimo że jest organizacją świecką, zyskało uznanie hierarchii kościelnej jako przedsięwzięcie, które może być w całym kraju uznawane za katolickie.



SPOTKANIE METODY SKAUTOWEJ Z INTUICJAMI  
OJCA SEVIN POZWOLIŁO NA WYPRACOWANIE  
PEDAGOGIKI OPARTEJ NA WARTOŚCIACH  
EWANGELICZNYCH, GDZIE KAŻDY MŁODY  
CZŁOWIEK JEST INSPIROWANY DO PEŁNEGO  
ROZKWITU I ROZWOJU SWOJEJ OSOBOWOŚCI.



ŚW. JAN PAWEŁ II – DO KILKU TYSIĘCY  
PRZEWODNICZEK I SKAUTÓW EUROPY  
WYPEŁNIAJĄCYCH BAZYLIKĘ ŚW. PIOTRA  
W RZYMIE – 1994 R.







## JESTEŚMY ORGANIZACJĄ POŻYTKU PUBLICZNEGO (OPP)

Stowarzyszenie posiada status organizacji pożytku publicznego uzyskany na podstawie przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Dzięki temu statusowi każda osoba płacąca podatki może przekazać 1% swojego podatku dochodowego na rachunek bankowy naszej organizacji.

Zgodnie z ustawą, działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna. W przypadku naszego Stowarzyszenia jest to działalność oświatowo-wychowawcza na rzecz ogółu społeczności polegająca na dostarczaniu dzieciom i młodzieży środków osobistego rozwoju, poprzez praktykowanie tradycyjnej metody skautowej.

## BYLIŚMY ORGANIZATORAMI DWÓCH MIĘDZYNARODOWYCH ZLOTÓW

W latach 2003 i 2007 Stowarzyszenie było głównym organizatorem międzynarodowych zlotów skautowych: Eurojam w Żelazku pod Ogrodzieńcem oraz Euromoot – zlotu o charakterze pielgrzymki ze słowackiej Levoczy do Częstochowy. W obu zlotach wzięło udział łącznie ok. 12 tysięcy przewodniczek i skautów z 20 krajów Europy (w tym Rosji) i Kanady, katolików, protestantów i prawosławnych. Do uczestników obu zlotów specjalne listy wystosował Ojciec Święty.

W 2016 r. Stowarzyszenie było odpowiedzialne za służbę podczas Światowych Dni Młodzieży w Krakowie, którą podejmowali skauci przybyli z wszystkich krajów należących do Federacji Skautingu Europejskiego.

## NIEZALEŻNOŚĆ

Skauci Europy stanowią ruch niezależny od jakiegokolwiek ideologii czy też partii. Jest to inicjatywa świeckich, którzy w ramach Kościoła katolickiego, ale na własny rachunek, pragną pomagać młodym wzrastać w człowieczeństwie oraz wierze.

Harcerstwo jest ruchem neutralnym politycznie. Wychowuje ludzi zatroskanych o los państwa i jego obywateli, aktywnie angażujących się w działalność społeczną i polityczną na podstawie ich własnych wyborów, ale nie narzuca młodzieży żadnych gotowych rozwiązań będących elementami takich czy innych programów politycznych.







foto: Marta Borowiec



## PRYZRZECZENIE HARCERSKIE

NA MÓJ HONOR, Z ŁASKĄ BOŻĄ, PRYZRZEKAM CAŁYM ŻYCIEM SŁUŻYĆ BOGU,  
KOŚCIOŁOWI, MOJEJ OJCZYŹNIE I EUROPI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ, NIEŚĆ W KAŻDEJ  
POTRZEBIE POMOC BLIŹNIM I PRZESTRZEGAĆ PRAWA HARCERSKIEGO.





## ZASADY PODSTAWOWE HARCERKI

1. Obowiązki harcerki rozpoczynają się w domu.
2. Harcerka jest wierna swojej Ojczyźnie i działa na rzecz jedności i braterstwa w Europie.
3. Harcerka – córka chrześcijaństwa – jest dumna ze swej wiary: pracuje sumiennie, aby ustanowić Królestwo Chrystusa w całym swoim życiu i świecie, który ją otacza.

## ZASADY PODSTAWOWE HARCERZA

1. Obowiązki Harcerza rozpoczynają się w domu.
2. Harcerz jest wierny swojej Ojczyźnie i działa na rzecz jedności i braterstwa w Europie.
3. Harcerz – syn chrześcijaństwa – jest dumny ze swej wiary: pracuje sumiennie, aby ustanowić Królestwo Chrystusa w całym swoim życiu i świecie, który go otacza.

## PRAWO HARCERKI

1. Harcerka dba o swój honor, aby zasłużyć na zaufanie.
2. Harcerka jest lojalna wobec swojego kraju, rodziców, przełożonych i podwładnych.
3. Harcerka jest powołana do służby bliźniemu i jego zbawieniu.
4. Harcerka jest przyjaciółką wszystkich i siostrą dla każdej innej harcerki.
5. Harcerka jest uprzejma i szlachetna.
6. Harcerka widzi w przyrodzie dzieło Boże, szanuje rośliny i zwierzęta.
7. Harcerka jest karna, każde zadanie wykonuje sumiennie do końca.
8. Harcerka panuje nad sobą, uśmiecha się i śpiewa w kłopotach.
9. Harcerka jest gospodarna i troszczy się o dobro innych.
10. Harcerka jest czysta w myśli, mowie i uczynkach.



## PRAWO HARCERZA

1. Harcerz dba o swój honor, aby zasłużyć na zaufanie.
2. Harcerz jest lojalny wobec swojego kraju, rodziców, przełożonych i podwładnych.
3. Harcerz jest powołany do służby bliźniemu i jego zbawieniu.
4. Harcerz jest przyjacielem wszystkich i bratem dla każdego innego harcerza.
5. Harcerz jest uprzejmy i rycerski.
6. Harcerz widzi w przyrodzie dzieło Boże, szanuje rośliny i zwierzęta.
7. Harcerz jest karny, każde zadanie wykonuje sumiennie do końca.
8. Harcerz jest panem samego siebie, uśmiecha się i śpiewa w kłopotach.
9. Harcerz jest gospodarny i troszczy się o dobro innych.
10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach.





**CHCESZ ZAŁOŻYĆ SKAUTÓW EUROPY  
W SWOJEJ MIEJSCOWOŚCI?**

– napisz na [biuro@skauci-europy.pl](mailto:biuro@skauci-europy.pl)



**CHCESZ NAS WESPRZEĆ 1%?**

– wystarczy, że wpiszesz w PIT nasz KRS: 0000089011.



**CHCESZ PRZEKAZAĆ DAROWIZNĘ?**

– przekaz ją na numer konta:  
91 1090 2590 0000 0001 2308 5636.



Narodowy Instytut Wolności  
Centrum Rozwoju Społeczstwa Obywatelskiego



Rządowy Program  
Wsparcia Rozwoju Organizacji  
Harcerskich i Skautowych  
na lata 2018–2030

**ROHiS**

Materiał sfinansowany ze środków Rządowego  
Programu Wsparcia Rozwoju Organizacji Harcerskich  
i Skautowych na lata 2018-2030









Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego „Zawisza”  
Federacja Skautingu Europejskiego  
ul. Bitwy Warszawskiej 1920 r. nr 14  
02-366 Warszawa  
tel.: (48) 22 822 32 29  
e-mail: [biuro@skauci-europy.pl](mailto:biuro@skauci-europy.pl)  
NIP: 7120157469 | KRS 0000089011